Od redakcji,

Kolejna publikacja tematyczna, prezentująca walory Łódzkiego, przybliży Państwu zagadnienia związane z pałacami, dworami i willami, których w województwie łódzkim nie brakuje, szczególnie w powiecie kutnowskim, sieradzkim, piotrkowskim czy w okolicach Skierniewic.

Ale jak odróżnić zamek od pałacu, a pałac od dworu czy willi? Na przestrzeni lat zamki były często przebudowywane, a nawet zmieniały swoje zastosowanie, stąd też niektóre z nich ciężko dzisiaj rozpoznać. Należy jednak pamiętać, że zamek spełniał przede wszystkim rolę fortecy i miał charakter obronny, dlatego też cechowały go małe okna i miejsce położenia - często na wzgórzu lub w widłach rzeki. Natomiast pałace pełniły głównie rolę reprezentacyjną. Budowali je bogacze - monarchowie, książęta, arystokraci i szlachta, a rezydencje stawały się siedzibami ich rodów. Pałace nie posiadały cech obronnych, choć czasami otaczała je fosa. Budowano je zazwyczaj w malowniczych okolicach i towarzyszyły im piękne ogrody z cennym drzewostanem. Klasyczną polską rezydencją był dwór, a zwyczaj jego budowania przetrwał do lat 20. XX w. Tą typowo szlachecką, parterową budowlę lokowano na wsiach. Przed głównym wejściem miała ganek wsparty dwoma lub czterema kolumnami, a wokół niej znajdowało się wiele zabudowań gospodarczych. Z kolei różnicę pomiędzy pałacem a willą najprościej można ująć tak: pałac pełni przede wszystkim funkcje reprezentacyjne i jest bardziej okazały; w przypadku willi funkcja reprezentacyjna była drugorzędna, co przekłada się na jej kameralny charakter.

Spośród wspaniałych rezydencji pałacowo-parkowych znajdujących się na terenie naszego regionu, do pereł architektury, docenionych za architektoniczny kunszt, należy zaliczyć: renesansowy pałac-willę włoską w Poddębicach z XVII w., XVIII-wieczny pałac Radziwiłłów w Nieborowie wraz z parkiem romantycznym w pobliskiej Arkadii stanowiące Pomnik Historii czy pałac w Sokolnikach wzniesiony przez architekta drezdeńskiego - Fryderyka Naxa w stylu rokokowym. Z kolei do klasycystycznych budowli pałacowych należą: rezydencja w Walewicach, siedziba Małachowskich w Białaczowie, pałac Rzewuskich w Bratoszewicach, a także pałace i dawne rezydencje biskupów w Skierniewicach z XVII-XIX w. i Wolborzu z XVII w. Wyjątkowe miejsce w kulturowym krajobrazie województwa łódzkiego zajmują bardzo licznie reprezentowane dwory szlacheckie, najczęściej usytuowane w otoczeniu założeń parkowych. Jako najcenniejsze przykłady wymienić należy: alkierzowy dwór Bartochowskich w Ożarowie, dwór Walewskich w Tubądzinie, XVIII-wieczny dwór w Mikołajewicach i wiele innych. Na szczególną uwagę zasługują również dwory obronne – niegdyś siedziby możnowładców, władz państwowych czy kościelnych. W naszym regionie reprezentują je: w Pabianicach renesansowy dwór kapituły krakowskiej z XVI w. zwany zamkiem, wczesnorenesansowy dwór obronny powstały ok. 1531 r. w Skotnikach, dwór obronny w Siemkowicach wzniesiony w XVI lub XVII w. oraz XVI-wieczny dwór obronny w Łopatkach. Nieco inny charakter posiadają rezydencje fabrykanckie w Łodzi - wille, pałace rozmieszczone wzdłuż centralnych ulic miasta, prezentują głównie architekturę XIX-wieczną - neostylową. Najbardziej charakterystyczne obiekty tego typu to: pałac Karola Poznańskiego przy ul. Gdańskiej 32, neorenesansowy pałac Poznańskiego przy ul. Więckowskiego 36 czy niedawno zrewitalizowany pałac Steinertów nawiązujący do renesansu północnoniemieckiego przy ul. Piotrkowskiej 272. Warto też obejrzeć drewnianą willę letniskową przeniesioną z Rudy Pabianickiej do Łódzkiego Parku Kultury Miejskiej, która zachwyca bogactwem snycerskich detali architektonicznych.

Staraliśmy się zaprezentować Państwu wszystkie pałace i dwory na terenie województwa łódzkiego. Część z nich należy do osób prywatnych, przez co dostęp do nich będzie niemożliwy lub znacznie ograniczony. Niemniej jednak, serdecznie zachęcamy Państwa do zapoznania się i odkrywania dziedzictwa kulturowego naszego regionu.

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Sportu i Turystyki
turystyka@lodzkie.pl
www.lodzkie.pl

Redakcja i skład:
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Sportu i Turystyki
Wydział Turystyki
ul. Roosevelta 15, 90-056 Łódź

Materiał źródłowy kartograficzny:
na podstawie Atlasu Turystycznego Województwa Łódzkiego
Departament Geodezji, Kartografii i Geologii
Wydział Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
ul. Solna 14, 91-423 Łódź
rsip.lodzkie.pl
geoportal.lodzkie.pl
mapy.lodzkie.pl

Materiał zdjęciowy:
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego,
jednostki samorządu terytorialnego i instytucje im podległe,
Lokalne Grupy Działania, autorzy

Projekt graficzny:
Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Promocji
Wydział Projektów Graficznych
al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź
graficy@lodzkie.pl

PUBLIKACJA BEZPŁATNA
ŁÓDŹ 2026

ISBN: 978-83-977243-4-1

www.lodzkie.pl/turystyka

ŁÓDZKIE
URZĄD MARSZAŁKOWSKI

PAŁACE, WILLE I DWORY

regionu łódzkiego

MAPA TEMATYCZNA 1:290 000

Pałac Radziwiłłów w Nieborowie

Nieborów, al. Lipowa 35, tel. 46 838 56 35, www.nieborow.art.pl

P. Wojtyczka

Pałac w Nieborowie to jedna z najokazalszych rezydencji magnackich w Polsce. Powstała w latach 1690-1696 z inicjatywy Michała Radziejowskiego, a zaprojektował ją najlepszy ówczesny architekt – Tylman z Gameren. W latach 1774-1945 była własnością rodziny Radziwiłłów. Od 1945 r. działa tu Muzeum Narodowe, w którego skład wchodzą Pałac Radziwiłłów wraz z ogrodem w Nieborowie i Ogród Romantyczny Heleny Radziwiłłowej w Arkadii. Utworzone w pałacu muzeum prezentuje wnętrza epoki baroku, w tym stylowe meble, tkaniny, obrazy mistrzów europejskich - holenderskich, francuskich, niemieckich, włoskich i hiszpańskich, rzeźby oraz rzemiosło artystyczne. Biblioteka zawiera ponad 10 tysięcy woluminów dzieł polskich i obcych, w tym starodruki z XV w. Innym cennym wyposażeniem tej sali są dwa globusy z XVII w. na postumentach - dzieło włoskiego geografa V. Coronelliego.
Osadzona na planie prostokąta budowla jest dwukondygnacyjna. Bryła pałacu charakterystyczna jest dla północno-zachodniej odmiany baroku europejskiego. Dwie czterokondygnacyjne wieże alkierzowe, nakryte barokowymi hełmami, zdobione są boniowaniami, pilastrami, gzymsami i blendami. Elewacje posiadają pozorne ryzality na osi, dzielone gzymsem po bokach. Ryzality zawierają tympanony z płaskorzeźbami stiukowymi i kartuszami herbowymi. Środkowa część budynku, jest jedyną pozostałością po dawnym dworze z XVI w.
Kompleks pałacowy tworzą też: oranżeria większa i mniejsza, dawny browar, dom oficjalistów, stajnia, pawilon myśliwski, wozownia oraz dwa parki: francuski – geometryczny i angielski.
Rezydencję otacza imponujące założenie parkowe, składające się z dwóch części: położonego na osi pałacu – prostokątnego ogrodu w stylu francuskim, wzorowanego na Wersalu oraz ogrodu w stylu angielskim o charakterze lasu w kształcie litery L. Pałac w Nieborowie był planem zdjęciowym do filmu *Pan Samochodzik i niesamowity dwór* oraz *Akademia Pana Kleksa*.

Pałac i Stadnina Koni Walewice

Walewice, tel. 693 422 684, www.walewice.pl

P. Wojtyczka

W latach 1773-1783 r. szambelan króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, Anastazy Walewski, wzniósł klasycystyczny pałac zaprojektowany przez Hilarego Szpilowskiego. Wybudowaną na planie prostokąta rezydencję, zdobi na froncie kolumnowy portyk z czterema jońskimi kolumnami. W zwieńczającym tympanonie znajduje się herb Pomian, należący do późniejszych właścicieli pałacu - Grabińskich. Główny korpus budynku został połączony z dwoma bocznymi częściami za pomocą przeszklonych, arkadowych, parterowych galeryjek.
Zaraz po powstaniu, parter pałacu posiadał duże, reprezentacyjne sale z ozdobnymi, murowanymi kominkami i kunsztownym umeblowaniem oraz przestronne pokoje pałacowe. Parter zajmowany był przez salon, jadalnię, bibliotekę i kaplicę. Mieszkańcy i goście przebywali na piętrze. Pałac był jednak wielokrotnie przebudowywany i zmieniało się jego przeznaczenie.
W połowie XIX w. właścicielem walewickich dóbr został Jan Grabiński, który odremontował pałac, a przed 1945 r. na przypałacowych terenach założył hodowlę koni orientalnych. W 1945 r. pałac, stadnina koni i gospodarstwo rolne przeszły na własność państwa. Dziś ich właścicielem jest spółka Skarbu Państwa.
Za pałacem roztacza się 13-hektarowy park krajobrazowy założony w 1886 r. przez Waleriana Kronenberga. Przepływa przez niego rzeka Mroga. Ogród najpierw miał układ francuski, obecnie posiada styl angielski. Stoi w nim sporo barokowych i klasycystycznych rzeźb z piaskowca, nawiązujących do postaci mitycznych. W północnej części parku znajdują się stawy rybne.
Pałac w Walewicach kojarzy się z Marią Walewską z domu Łączyńską, kochanką Napoleona Bonaparte, która w 1810 r. urodziła tu syna francuskiemu cesarzowi. Ciekawostką jest, że w 1966 r. w pałacu kręcono zdjęcia do filmu L. Buczkowskiego *Marysia i Napoleon*, nawiązującego do romantycznej historii sprzed lat.
Dziś rezydencja stanowi atrakcyjne miejsce dla miłośników koni. Stadnina Koni Walewice, słynąca z hodowli koni angloarabskich, organizuje aukcje wierzchowców, zawody jeździeckie, oferuje również jazdę konną czy przejażdżki bryczkami. Ponadto w pałacowych apartamentach lub w zaadaptowanej na cele hotelowe starej wozowni; istnieje możliwość noclegu.

Pałac Saski w Kutnie

Kutno, Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego 20, tel. 24 337 19 01, www.palacsaski.eu

Pałac w Kutnie, położony przy rynku, powstał za czasów panowania Augusta III Sasa i jego licznych wędrówek pomiędzy Dreznem a Warszawą w 1750 r. Stanowił wówczas miejsce postojów królewskiego orszaku. Twórcą projektu, a także jego budowniczym był Johan Martin Walter. Pałac nazywano w historii i literaturze różnie: saskim, królewskim, podróżnym lub pocztowym. Obiekt ten jest niezbyt duży, parterowy posadowiony na planie litery „C" z dwoma krótkimi skrzydłami bocznymi i ryzalitami od strony traktu oraz strony wewnętrznej. Wieńczy go dwuspadowy dach kryty gontem. Budynek był konstrukcji szkieletowej przypominającej „pruski mur" - gdzie przestrzenie pomiędzy belkami wypełniono cegłą na zaprawie wapiennej, a następnie otynkowano. Po wewnętrznej stronie budynku istniał dziedziniec z położoną w pobliżu wozownią oraz kuchnią. Kutnowski pałac pełnił swoją funkcję do śmierci króla (do 1763 r.). Później stał się częścią majątku właścicieli Kutna, a od 2. poł. XIX w. przeszedł w ręce prywatne i stopniowo był przekształcany na sklepy i punkty usługowe, które działały tu do 2003 r., kiedy to część zabytku została strawiona przez pożar. W 2015 r. rozpoczęła się rewitalizacja pałacu podróżnego (pocztowego) Augusta III.
Budynek stanowi unikalne połączenie architektury drewnianej o cechach rezydencji pałacowej połączonej z funkcją zajazdu, zbudowanego w stylu tak zwanego baroku drezdeńskiego. To jedyny w Polsce zachowany świecki zabytek pamiętający czasy unii polsko-saskiej.
Pałac gruntownie zrekonstruowano w l. 2019 – 2022 i obecnie działa w nim Muzeum Pałac Saski. We wnętrzach pieczołowicie odtworzono jadalnię, kaplicę pałacową, salę audiencyjną, gabinet królewski czy apartament z garderobą i sypialnią. W kompleksie muzealnym mieszczą się wystawy poświęcone dziejom pałacu i unii polsko-saskiej, w zakresie kultury i obyczajów epoki oraz ekspozycje poświęcone dziejom Kutna czy Księstwa Warszawskiego z wystawą napoleoników.

Pałac prymasowski w Skierniewicach

Skierniewice, ul. Konstytucji 3 Maja 1/3 (ul. Prymasowska 6), tel. 46 833 22 11, www.inhort.pl

T.Grala

Pałac Prymasowski zwany również Pałacem Arcybiskupim wzniesiono w latach 1610-1619 w stylu renesansowym z inicjatywy prymasów Wojciecha Baranowskiego i Wawrzyńca Gębickiego. Budynek był kilkukrotnie odnawiany i przebudowywany, a ostateczny kształt otrzymał w 1780 r. w czasach arcybiskupa Ostrowskiego za sprawą architekta Efraima Schroegera. Pałac nabrał wtedy cech klasycystycznych. Przerobiono fasadę i układ wnętrz. Dobudowano kaplicę pałacową i galerię. Kolejna rozbudowa miała miejsce w XIX w. Jej autorem był Hipolit Antonowicz Monighetti. Na attyce pałacu pojawił się herb carski. Powstały wokół budynki gospodarcze, park w stylu angielskim i oranżeria (kuchnia pałacowa), dając początek istniejącej do dziś osadzie pałacowej. Poza wymienionymi obiektami na zespół pałacowo-parkowy składają się również: trzy oficyny, wozownia, holendernia oraz willa *Aleksandria* zwana pałacykiem myśliwskim. Na teren zespołu prowadzi zabytkowa brama pałacowa, przy której wznosi się potężna neogotycka wieża z czerwonej cegły oraz brama z historyczną furtką. Kompleks położony jest w rozległym, 42-hektarowym parku krajobrazowym, przez który przepływa rzeka Łupia (Skierniewka). Linia kolejowa (dawna kolej Warszawsko-Wiedeńska) dzieli park na dwie części. Każda z nich zachowała historyczny układ przestrzenny, ukształtowanie terenu i drzewostan.
Warte obejrzenia są wnętrza pałacu, w szczególności sala audiencyjna, biblioteczna, myśliwska, sala z lustrem czy z kaplicą prymasowską oraz sala *Pod Jutrzenką*, w której znajduje się plafon z postacią bogini świtu o twarzy Joanny Grudzińskiej, żony księcia Konstantego. Uwagę przykuwa reprezentacyjna klatka schodowa zdobiona portretami z XVIII i XIX w.
W kompleksie tym miało miejsce wiele wydarzeń. W czasie bezkrólewia i nieobecności króla, prymasi rządzili krajem ze skierniewickiej siedziby. Odbywały się tutaj zjazdy biskupów, magnatów i szlachty, zapadały ważne dla kraju decyzje. Ostatnim arcybiskupem, rezydującym w pałacu był Ignacy Krasicki, poeta i pisarz oświecenia. W 1884 r. odbyło się tutaj spotkanie trzech cesarzy europejskich, zjazd tzw. *„Trzech Czarnych Orłów"*, mające na celu przypieczętować układ panujący między zaborcami.
Dziś pałac arcybiskupów gnieźnieńskich jest siedzibą Instytutu Warzywnictwa, zaś w pałacyku myśliwskim z XIX w. mieści się Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa. Instytut umożliwia bezpłatne zwiedzanie obiektu po uprzednim kontakcie telefonicznym lub mailowym.

Pałac Izraela Kalmanowicza Poznańskiego w Łodzi

Łódź, ul. Ogrodowa 15, tel. 42 307 26 57, www.muzeum-lodz.pl

P.Augustyniak/lodz.travel
P.Wojtyczka

Pałac Izraela Poznańskiego to największa rezydencja fabrykancka w Europie. Eklektyczny pałac wraz z ogrodem wybudowano w sąsiedztwie fabryk i domów robotniczych (familoków), z którymi tworzył zespół fabryczno-rezydencjonalny. Obiekt powstał w latach 1890-1902 wg projektu Hilarego Majewskiego i z udziałem innych architektów: Juliusza Junga, Dawida Rosenthala, Adolfa Zeligsona.
Bryła budynku oparta jest na planie litery L, ze spacerowym ogrodem na zapleczu wg projektu Leona Grabowskiego. Neobarokowego charakteru nadają pałacowi wypiętrzone, kopulaste dachy zdobione rzeźbami – alegoriami przemysłu. Wnętrza zaś utrzymane są w stylu eklektycznym nawiązującym do panującej w II poł. XIX w. mody oraz secesji. Monogram rodziny Poznańskich, czyli litera P, pojawia się w wyposażeniu wnętrz m.in. na meblach, sztukateriach. Ta pełna przepychu rezydencja łączyła w sobie funkcje: reprezentacyjną, mieszkalną i handlową. Na piętrze znajdowała się część prywatna rodziny, pokoje gościnne i ogród zimowy przykryty szklanymi kopułami, a na parterze, w głównym korpusie, gabinet prezesa, kantory, spółki i biura oraz magazyny. Pałac krótko służył rodzinie Poznańskich - sam fundator zmarł przed ukończeniem budowy. W okresie międzywojennym gmach przebudowano, mieściły się w nim urzędy. Dopiero w latach siedemdziesiątych XX w. uznano obiekt za cenny zabytek. Dziś mieści się w nim Muzeum Historii Miasta Łodzi, odbywają się tu bale i imprezy artystyczne. Zwiedzając zadziwiające bogactwem i dekoracyjnością wnętrza *łódzkiego Luwru*, można zapoznać się z historią i kulturą XIX-wiecznej Łodzi, poznać fenomen wielokulturowej i wielowyznaniowej metropolii przemysłowej. Stała wystawa *Panteon Wielkich Łodzian* przybliża sylwetki znamienitych artystów związanych z miastem: Władysława Reymonta, Juliana Tuwima, Jerzego Kosińskiego, Artura Dedeciusa, a także Artura Rubinsteina i Aleksandra Tansmana. W zadbanym, przypałacowym ogrodzie warto zobaczyć galerię współczesnych rzeźb.

Pałac Herbsta w Łodzi

Łódź, ul. Przędzalniana 72, tel. 42 674 96 98, www.palac-herbsta.org.pl

P.Augustyniak/lodz.travel

Willa zbudowana została w 1876 r. dla córki największego łódzkiego przedsiębiorcy, Karola Scheiblera - Matyldy i jej męża Edwarda Herbsta, który po śmierci teścia został dyrektorem zakładów włókienniczych Scheiblerów. Autorem projektu jest architekt miejski Hilary Majewski, który nadał jej wyjątkową formę neorenesansowej rezydencji. Walory estetyczne willi w dużej mierze podkreśla otaczający ją ogród nadający całemu założeniu charakter wiejskiej rezydencji. W bezpośrednim sąsiedztwie budynku mieszkalnego właściciele wybudowali także stajnie.
Jest to obiekt dwukondygnacyjny, nawiązujący do włoskiego renesansu, na planie prostokąta zbliżonego do kwadratu, nakryty czterospadowym dachem z belwederem. Elewacje są bogato zdobione, a reprezentacyjne wejście osłonięte jest kolumnowym portykiem. W środkowym ryzalicie fasady zachodniej znajduje się nisza z figurą prządki – symbolem przemysłowej działalności właściciela. Na tyłach pałacu założono unikatowy ogród w stylu francuskim, w którym znajdziemy około 100 gatunków i odmian roślin. Drzewa pamiętające jeszcze XIX w. to m.in.: lipa drobnolistna, kasztanowiec, buk, dąb i jesion. Ogród, bogato porośnięty różami, wyróżnia rozmaitość krzewów, w tym: liczne odmiany berberysu, bzy, żarnowce, forsycje, kaliny, azalie, bukszpany, irgi, ogniki, pigwowce i tawuły.
Rezydencja została drobiazgowo wyremontowana w l. 2011-13. Odtworzono wtedy wygląd domu fabrykanckiej rodziny z czasów, gdy mieszkali w nim Matylda i Edward Herbstowie. W okazałych wnętrzach mieszkalnych obejrzeć można wystawę Muzeum Pałac Herbsta - Dom historyczny, z zachowanym pełnym układem funkcjonalnym pomieszczeń. Uzupełnieniem wnętrz jest wystawa *Herbstowie. Historie niedokończone*, opisująca losy dwóch pokoleń rodziny Herbstów zamieszkujących tę willę. Z kolei w dawnej stajni eksponowana jest kolekcja malarstwa z XIX i początku XX w.

Muzeum w Bełchatowie
Dwór Słupia

dwór Olszewskich

Bełchatów, ul. Rodziny Hellwigów 11, tel. 44 633 11 33
www.muzeum.belchatow.pl
Dwór powstał w poł. XVIII w. z inicjatywy rodziny Rychłowskich h. Nałęcz. Kilkukrotnie zmieniał właścicieli - ostatnimi byli Olszewscy. Obiekt zachował swój późnobarokowy charakter. Warto zwrócić uwagę na więźbę dachową, elementy drzwi i okien ze szklanymi taflami, kominek czy mozaikę parkietową. Za dworem znajdują się pozostałości parku, a w nim ścieżka geologiczna z fragmentami skał i głazów z Kopalni Bełchatów. Obecnie mieści się tu Muzeum Regionalne.

dwór w Słupi

Słupia 6; gm. Kluki, tel. 44 60 00 123, 505 916 010
www.dworslupia.pl
W 1925 r. folwark należący do dóbr kaszewskich przejął St. Sułowski z Głoskowa i rozpoczął budowę dworu i założenia parkowego. Następnie majątek został sprzedany rodzinie Skibniewskich, którzy dokończyli budowę dworu i wyposażyli go. W zabytkowym parku rosną świerki, brzozy, lipy i graby mające ponad 100 lat. Przez środek parku przepływa ciek wodny będący starym korytem Widawki.
W 2011 r. obiekt zakupił prywatny właściciel i powstał tu obiekt konferencyjny.

pałacyk w Brzezinach

Brzeziny, ul. Piłsudskiego 49, tel. 46 874 33 82
www.muzeumbrzeziny.pl
Neogotycki pałac romantyczny z 1903 r. znajduje się w sąsiedztwie parku. Budowla powstała wg projektu i na zamówienie inżyniera i architekta Karola Kleibera i nawiązuje do angielskich pałacyków myśliwskich. Od 1980 r. działa w nim Muzeum Regionalne prezentujące historię miasta, jego tradycje krawieckie i folklor regionu. Obok pałacyku leżą szczątki macew pochodzących z brzezińskiego, zdewastowanego kirkutu. W pałacyku urodził się aktor Zbigniew Zamachowski.

willa w Tworzyjankach

Tworzyjanki, ul. Sienkiewicza 22; gm. Brzeziny
tel. 783 985 926, www.jankus.com.pl
Letniskową zabytkową willę wybudował w stylu szwajcarskim na początku XX w. niemiecki aptekarz. Jest to budynek drewniano-murowany, trójtraktowy z drewnianą wieżą na osi fasady oraz dwuspadowym i pulpitowym dachem. Willę charakteryzuje bogata snycerka szczytów i werand. Obiekt otoczony jest parkiem krajobrazowym z pocz. XX w., częściowo o charakterze leśny. Park założony jest na planie trapezu i ma pow. 3,8 ha.

willa eklektyczna w Radomsku

Radomsko, ul. Narutowicza 4
Willę wzniesiono w l. 1879-80 jako rezydencję mieszkalną dla właściciela radomszczańskiej „Metalurgii". Jest to jednokondygnacyjny obiekt, na rzucie litery "H", łączący w sobie elementy stylu neobarokowego z klasycystycznym. Charakterystyczne dla willi są liczne zdobienia takie jak: woluty, opaski, naczółka czy festony. Po II w. św. w willi umieszczono żłobek. Od 1986 r. działa tutaj Miejska Biblioteka Publiczna.

dwór Siemieńskich

Żytno, ul. Konopnickiej 92, tel. 504 421 598
www.dworwzytnie.pl
W 1819 r. Jan Siemieński rozpoczął budowę klasycystycznego dworu. Pod koniec XIX w., pałac powiększono o neorenesansowe piętrowe skrzydło. W okresie przygotowań do Powstania Styczniowego we dworze odbywały się spotkania patriotyczne. Bywały tu też sławne osoby - H. Sienkiewicz, bł. W. Malczewska czy malarz J.Malczewski. Po II w. św. mieściła się tu szkoła. Obecnie prywatny, zrewitalizowany obiekt pełni funkcję hotelowo-restauracyjną.

dwór Okęckich

Rylsk Duży 42; gm. Regnów, tel. 781 090 243
www.dworwrylskuduzym.pl
Dwór na planie prostokąta wzniesiono w II poł. XIX w. W środkowej części obiektu znajduje się ganek wsparty na kwadratowych kolumnach. W pd. części znajduje się wyjście ogrodowe ze schodkami. Budynek pokrywa dach dwuspadowy z blachy. W XIX-wiecznym parku krajobrazowym o pow. 3,5 ha znajdziemy liczne okazy starodrzewu, 3 stawy oraz stajnię. Zabytek jest własnością prywatną (obiekt konferencyjny), ale jego teren udostępniono do zwiedzania.

pałac Wierzbickich

Wola Chojnata 59, tel. 513 126 775, www.palacchojnata.pl
Utrzymany w stylu neorenesansowym pałac z II poł. XIX w. jest budynkiem murowanym, posadowionym na rzucie wydłużonego prostokąta o regularnych kształtach. Na wysokim podpiwniczeniu stoi dwukondygnacyjny budynek ozdobiony trzema okazałymi ryzalitami, z których każdy zwieńczony został tarasem z tralkowymi balustradami. W zabytkowym parku znajdują się pałac, spichlerz oraz drewniana kapliczka. Obiekt został gruntownie odrestaurowany i pełni rolę centrum hotelowo-konferencyjnego.

willa dra A. Troczewskiego

Kutno, ul. 29 listopada 4
Piętrową willę z neorenesansową dekoracją wzniesiono w 1897 r. na nieregularnym planie. Pierwotnie z tyłu budynku znajdował się secesyjny ogród, zlikwidowany po II w. św. Obecnie na jej tyłach znajduje się rozległy Park Traugutta. W latach 1910-1920 właścicielem budynku był doktor Troczewski. W okresie międzywojennym swoją siedzibę miały tu organizacje związane z obozem narodowym. Po II w. św. w budynku mieściła się przychodnia. Dziś swoją siedzibę ma tu Urząd Stanu Cywilnego.

dwór w Leszczynku

Leszczynek 49a; gm. Kutno, tel. 24 363 48 45
www.ckgk.pl
Późnoklasycystyczny dwór powstał w poł. XIX w. Jest to parterowy, podpiwniczony budynek, murowany z cegły, rozbudowany od strony pn. pod koniec XIX w. Przed dworem znajdował się rozległy dziedziniec, a w dalszej części tego założenia także ogród kwiatowy i sad. Na terenie parku zachowały się liczne okazy starodrzewu, a do najcenniejszych należy pomnikowy dąb szypułkowy o obwodzie pnia 520 cm. Obecnie obiekt pełni funkcję Gminnego Ośrodka Kultury.

pałac Piorunów

Piorunów 25; gm. Wodzierady, tel. 43 676 34 40
www.palac-piorunow.pl
W 1925 r. Lucjan Niemyski wybudował na planie litery „T" murowany, piętrowy dwór. W 1939 r. majątek przejęli Niemcy. Po wojnie mieścił się w nim PGR. W 2004 r. obiekt trafił w prywatne ręce i został wyremontowany i rozbudowany. Obecnie mieści się w nim m.in.: hotel, spa, restauracja, centrum konferencyjne. Dwór otacza park z licznymi stawami. W pałacu, przed II w. św. kilkakrotnie gościła Maria Dąbrowska. Powstało tu 7 rozdziałów powieści *Noce i Dnie*.

dwór w Sędziejowicach

Kolonia Sędziejowice 10, tel. 43 677 10 04
Murowany, klasycystyczny dwór na planie prostokąta, nakryty czterospadowym dachem w stylu neoklasycystycznym wybudowany został przez gen. Łazanowa w poł. XIX w. Od frontu można zobaczyć ozdobiony czterema kolumnami ganek, na którym umieszczony jest balkon. Do środka prowadzą ciekawe, rzeźbione drzwi. Dookoła dworu znajduje się park krajobrazowy z zabytkową aleją grabów oraz starodrzewem dębów. Swoją siedzibę ma tu Zespół Szkół Rolniczych.

UG Skierniewice

dwór w Kliczkowie Małym

Kliczków Mały 45; gm. Brzeźnio
Modrzewiowy dwór o konstrukcji zrębowej powstał w XIX w. Znajduje się on na wyspie otoczonej fosą. Pierwotnie istniał tu dwór na kopcu, później drewniany dwór obronny. Na przełomie XVIII i XIX w. wyspa została powiększona i wtedy powstał dwór, który można oglądać do dzisiaj. Po II w. św. mieściła się tutaj szkoła podstawowa. Od 2003 r. obiekt jest własnością prywatną i pełni funkcję noclegową. Dwór otacza park z pomnikowymi drzewami np. dębami i klonami.

dwór w Tubądzinie

Tubądzin 31A; gm. Wróblew, tel. 43 821 37 26
www.muzeum-sieradz.com.pl
W klasycystycznym dworze, wybudowanym w 1796 r. przez Macieja Zbijewskiego działa obecnie Muzeum Walewskich prezentujące wnętrza dworskie, portrety rodu oraz pamiątki rodzinne ze zbiorów Kazimierza S. Walewskiego. Obok dworu znajduje się oficyna oraz 3,2 hektarowy zadbany, zabytkowy park z niewielkim stawem. Budynek dworu jest murowany, piętrowy, na planie prostokąta, z czterospadowym dachem z krokszynami i balkonem wspartym na kolumnach.

dwór Okęckich

Nowy Dwór 61; gm. Nowy Kawęczyn, tel. 728 812 102
www.rehabilitacjanowydwor.com
W latach 20. XX w. w miejscu drewnianego dworu postawiono nowy, murowany w stylu polskim, a przy nim park w stylu angielskim. Do kompleksu należy też m.in.: spichlerz, budynek dawnej pralni, domki ogrodnika i służby, budynki warsztatowe oraz zabytkowe bramy dworskie. Na tyłach dworu znajdują się rozległe stawy. W 1989 r. zakończono kompleksowy remont zdewastowanego przez lata obiektu. Obecnie nieruchomość funkcjonuje jako prywatna Klinika Rehabilitacji.

pałacyk łowczego

Maków, ul. Zwierzyniecka
Neogotycki dwór wybudowano w latach 20-tych XIX w. Jego właścicielem był Włodzimierz Flejszer. Obiekt stanowił pierwotnie element składowy kordegardy Zwierzyńca Cesarskiego koło Skierniewic. W bryle budynku dominuje wieża obserwacyjna (strażnica). Jednokondygnacyjny, bez podpiwniczenia, z nieużytkowym poddaszem obiekt wzniesiono na planie litery „T". Pałacyk łowczego zamyka perspektywę ul. Zwierzynieckiej i dobudowany był do bramy prowadzącej

SP w Łowiczu

dwór Wieszczyckich

Daszyna 40, tel. 24 389 04 09
Obiekt zbudowany został w II poł. XIX w. Jest to budynek drewniany o konstrukcji zrębowej, na planie prostokąta, podpiwniczony i posiada dwa ganki. Od zach. do dworu przylega murowana dobudówka. Wewnątrz zachowały się posadzki, kominki i piece kaflowe. Dwór otacza ogrodzony park krajobrazowy w stylu angielskim o pow. 10 ha z wieloma pomnikowymi wiązami, jesionami czy dębami. Do dworu prowadzi aleja kasztanowców. Swoją siedzibę ma tu Gminna Biblioteka Publiczna.

pałac w Goślubiu

Goślub-Osada 2; gm. Piątek
Rezydencja została wzniesiona w XVIII w. Architektem był Józef Hauss. Przebudowa miała miejsce pod koniec XIX w. Jest to budowla murowana, piętrowa, w stylu klasycystycznym. Fasadę zdobi 4-kolumnowy ganek. Pałac otacza park z końca XIX w. zaprojektowany przez Hipolita Cybulskiego. Ciekawostką jest fakt, że wychował się tutaj Jan Chęciński, autor libretta do *Strasznego Dworu*. Obecnie obiekt należy do Państwowej Stadniny Koni w Walewicach.

pałac Łączyńskich

Kiernozia, ul. Kościuszki 6
Klasycystyczny pałac w Kiernoziach to miejsce urodzenia Marii Łączyńskiej - późniejszej Pani Walewskiej. Dawny majątek Łączyńskich wraz z otaczającym parkiem pochodzi z I poł. XIX w.
Niestety pałac nie jest udostępniany przez prywatnego właściciela do zwiedzania. Zwiedzać swobodnie za to można park o pow. 7 hektarów. W parku znajduje się kopiec usypany ku czci Tadeusza Kościuszki.

dwór dziekanów (sufragania)

Łowicz, Stary Rynek 24/30C
Dwór - dawna dziekanię - ufundował w 1687 r. dziekan łowicki W. Krajewski. Przebudowany został w 2. poł. XVIII w. Od utworzenia przez prymasa Ostrowskiego sufraganii łowickiej dwór pełnił funkcję siedziby sufraga. Ten późnobarokowy budynek stoi w ogrodzie otoczonym murem. Obecnie pełni on rolę rezydencji biskupa łowickiego i jest zarazem jednym z najcenniejszych zabytków miasta. W elewacji budynku znajdują się elementy dekoracyjne w formie lizen i wnęk. Dwór sąsiaduje z kurią wikariuszy.

D. Kwapisiewicz
shutterstock

pałac Ostrowskich

Tomaszów Maz., ul. POW 11/15, tel. 44 724 48 48
www.muzeumtomaszow.pl
Pałac w stylu klasycystycznym wzniósł w 1812 r. Antoni Ostrowski (założyciel miasta). W wyniku przebudów styl budynku zmienił się na romantyczny. Obecnie mieści się tu Muzeum Regionalne. Pierwotna parterowa bryła pałacu została z biegiem lat znacznie urozmaicona. Dziś pałac jest budynkiem asymetrycznym, ze znacznie wyższą wieżą, przylegającą do budynku od strony zachodniej oraz dawną oranżerią i kaplicą pałacową od strony wschodniej.

pałac w Ujeździe

Ujazd, ul. Parkowa 1
Okazały pałac usytuowany na powierzchni ogromnego parku (14 ha) wzniesiony został w 1812 r. przez braci Ostrowskich na fundamentach XV-wiecznego, nieistniejącego już zamku. Autorem projektu był Kasper Denhoff. Jest to budowla w stylu neogotyckim, dwukondygnacyjna na planie wydłużonego prostokąta.
Obiekt kilkakrotnie był przebudowywany w l. 1882-86 oraz 1920-22. Obecnie jest on własnością prywatną, a nowy właściciel przywraca mu dawny blask.

dwór Kozarskich

Konopnica, ul. Parkowa 5
Dwór został wzniesiony w połowie XIX w. w stylu neogotyckim, przez rodzinę Kozarskich wg projektu architekta Henryka Marconiego. Ma on bardzo charakterystyczny wygląd - jest to biała budowla o nieregularnych kształtach, a elewację zdobią ryzality. Ozdobą pałacu jest trzykondygnacyjna baszta, w której urządzono najpiękniejszy pokoik hotelowy zwany *„Jaskółką"*. Dwór leży w zadbanym parku z licznymi starymi dębami. Obecnie jest to ośrodek wypoczynkowy Politechniki Łódzkiej.

dwór w Ożarowie

Ożarów, tel. 43 841 17 24, www.muzeum.wielun.pl
Zrewitalizowany zespół dworski składa się z: drewnianego, modrzewiowego dworu z 1757 r. z łamanym dachem polskim i dwoma alkierzami, parku z pomnikami przyrody i stawami, altany oraz baszty widokowej. Dwór zbudowano w stylu późnego baroku. Posiada konstrukcję zrębową, zbudowany z modrzewiowego drewna i osadzony jest na kamienno-ceglanym fundamencie. Obecnie w obiekcie znajduje się Muzeum Wnętrz Dworskich.

dwór w Byszewach

Byszewy 43; gm. Nowosolna
Głównym twórcą obiektu, który powstał pod koniec XVIII w. był Tadeusz Plicht. Dwór w latach 1911-1931 odwiedzał Jarosław Iwaszkiewicz, którego tablica pamięci wmurowana jest obok wejścia do budynku. Wspomnienia z tego miejsca pisarz zamieścił w *Książce moich wspomnień*. Dwór wzniesiono na planie prostokąta. Od frontu znajduje się ganek wsparty na czterech kolumnach. Po pożarze w 2009 r., w którym spłonął dach i wnętrze, budynek został odnowiony.

dwór Giemzów

Giemzów 5b; gm. Brójce, tel. 601 666 333
www.dworgiemzow.pl
Zbudowany ok. 1850 r. dla rodziny Żychlińskich dwór zachowany jest w bardzo dobrym stanie, gdyż działa jako obiekt konferencyjny. Otacza go ogród z blisko dwustuletnim drzewostanem. Dwór to jednopiętrowy budynek w stylu klasycystycznym. Charakteryzuje się dwoma symetrycznie umieszczonymi alkierzami, w których kiedyś mieściły się oranżerie. Na froncie znajduje się obudowany ganek z wejściem między kolumnami. Całość pokrywa czterospadowy dach.

pałac Małachowskich

Białaczów, ul. Piotrkowska 21
Pałac wybudował w latach 1797-1800 Jakub Kubicki dla Stanisława Małachowskiego, jednego z twórców Konstytucji 3 Maja oraz marszałka Sejmu Wielkiego. Obiekt składa się z głównej części połączonej z dwiema ćwierćkolistymi galeriami, oficyny i dwóch pawilonów. We wnętrzu zachowały się bogate dekoracje malarskie i stiukowe. Reprezentacyjne sale wzorowano na warszawskich Łazienkach. Pałac otacza zabytkowy park z XV w. założony przez wcześniejszych właścicieli - Odrowążów.

willa firmy Dziewulski i Lange

Opoczno, ul. Staromiejska 6
W 1912 r. wzniesiono eklektyczny pałacyk dawnej firmy Dziewulski i Lange, jako drugą siedzibę spółki, do której przeniesiono produkcję po rozszerzeniu działalności ceramicznej o płytki szamotowe i kamionkowe (wcześniej w zakładzie wypalano cegły). Na parterze budynku znajdowały się pomieszczenia biurowe, zaś piętro pełniło funkcje mieszkaniowe. Warto zwrócić uwagę na podłogę wyłożoną płytkami z okresu międzywojennego. Obiekt jest siedzibą Urzędu Miejskiego.

BPRWL
T.Grala

pałac w Sokolnikach

Sokolniki, ul. Wrocławska 4
Pałac wg projektu drezdeńskiego architekta Fryderyka Naxa, wzniósł w II poł. XVIII w. Łukasz Bniński. Jest to budowla parterowa wzniesiona w stylu saskiego rokoka, na planie wydłużonego prostokąta, z umieszczonym na osi poprzecznej piętrowym ryzalitem frontowym. Z kolei ryzalit ogrodowy wzniesiony na planie owalu zwieńczony jest attyką. Pałac przykryty jest mansardowym dachem z lukarnami. Do zespołu należy również oficyna oraz barokowy park o pow. 4 ha o układzie geometrycznym ze starodrzewem.

pałac Taczanowskich

Lututów, ul. Klonowska 3
Klasycystyczny pałac w XIX w. wybudowała rodzina Taczanowskich. Jest to piętrowa, murowana i otynkowana rezydencja wzniesiona na planie prostokąta, nakryta czterospadowym dachem, wokół której rozciąga się zadbany park krajobrazowy ze starodrzewem.
Pałac mieści dziś Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego. W Szkolnej Izbie Pamięci warto zobaczyć m.in. drewnianą rzeźbę św. Jana Nepomucena z II poł. XIX w. W parku funkcjonuje niewielki skansen ze zbiorami dawnych maszyn rolniczych.

pałac Siemiątkowskich

Wojsławice 118, tel. 43 825 14 91
Pałac zbudowany został ok. 1900 r. przez Siemiątkowskich, ostatnich dziedziców majątku. Posiada on nieregularną bryłę z kilkoma ryzalitami i dobudówką od wschodu. W środkowym ryzalicie frontu, z attyką - ganek wejściowy z kolumnami i schodami. W elewacji ogrodowej - ryzalit z trójkątnym szczytem i wyjściem ze schodami. W pałacu znajduje się izba muzealna prezentująca zbiory dotyczące kultury ludowej: stroje, meble, przedmioty codziennego użytku z obszaru okolic Zduńskiej Woli.

dwór Złotnickich

Zduńska Wola, ul. Złotnickiego 12
Klasycystyczny dwór wzniesiony został w I poł. XIX w. przez Stefana Złotnickiego - założyciela Zduńskiej Woli. Po II wojnie światowej budynek został powiększony i przebudowany. Nad wejściem znajdują się herby Stefana Złotnickiego i jego żony Honoraty z Okołowiczów Złotnickiej - obecny herb miasta. Zabytek jest w bardzo dobrym stanie.
Obecnie znajduje się tam siedziba władz miasta - Urząd Miasta. Dworek usytuowany jest w centrum miasta i otoczony jest parkiem miejskim.

SP w Pabianicach
SP w Pabianicach

pałac Kindlerów

Ksawerów, ul. Szkolna 12, tel. 501 299 506
www.palacksawerow.pl
W 1897 r. Oskar Kindler wzniósł, na miejscu drewnianego dworu, okazały pałac. Rezydencję, której projektantem był J. Markiewicz, wybudowano w stylu neorenesansu-francuskiego chateau. Po śmierci spadkobierców majątek miał wielu właścicieli. W 2012 r. pałac nabył prywatny właściciel, który rozpoczął rewitalizację zaniedbanego zabytku. Odnowiono elewację, wnętrza i uprzątnięto park. Obiekt przeznaczony jest na organizację imprez okolicznościowych.

dwór kapituły krakowskiej

Pabianice, Stary Rynek 1, tel. 42 215 39 82
Pabianicki dwór zwany zamkiem został wzniesiony w latach 1565-1571, a zaprojektował go Wawrzyniec Lorek. Stanowił siedzibę regensów kapituły krakowskiej do 1796 r. Po II w. św. ulokowano w nim Muzeum Miasta Pabianic, które znajduje się tu do dziś. Późnorenesansowy dwór powstał na planie romboidu. Jest trzykondygnacyjny, podpiwniczony, zwieńczony wysoką, ozdobną attyką. Bryłę obiektu urozmaica XIX-wieczna baszta czy detale takie jak łacińska inskrypcja nad jednym z okien.

pałac Męcińskich

Działoszyn, ul. Zamkowa 22, tel. 43 843 00 00
Na początku XVII w. Andrzej Męciński wybudował pałac w stylu późnorenesansowym. Piętrowa, jednotraktowa budowla murowana, wzniesiona została na planie prostokąta, na sztucznie usypanym wzgórzu. Obiekt wyróżnia się położeniem i otoczeniem w postaci parku w stylu francuskim, wraz z którym tworzy malowniczą kompozycję. Pałac posiada unikatową fasadę, pokrytą dekoracją sgraffitową. W 2007 r. przeprowadzono gruntowny remont budynku i udostępniono go na potrzeby muzeum i biblioteki.

pałac w Stróży

Stróża 41; gm. Rząśnia
Istniejący tu do dziś pałac powstał w XIX w. Budynek na planie kwadratu prezentuje styl neorenesansowy. Front zdobi ryzalit z portykiem wgłębnym na parterze trójarkadowym. Wsparty jest na dwóch jońskich kolumnach. Budowla była przebudowana i dziś prezentuje bardzo zredukowaną formę. Zatraciła w dużej mierze cechy stylowe. Zachowały się też pozostałości parku. Od lat 70. XX w. do 2024 r. mieściła się tu szkoła podstawowa. Obiekt jest obecnie remontowany.

P. Lewandowski
UM Piotrków Tryb.
UM Piotrków Tryb.

dwór Komorowskich

Głowno, ul. Dworska 4
Dwór hrabiny Komorowskiej oraz otaczający go park tworzą zespół dworsko-parkowy „Zabrzeźnia", który został utworzony w 1840 r. przez Wincentego Matuszewskiego. Pierwotnie modrzewiowy dwór został przebudowany w l. 20. XIX w. na murowany, na planie prostokąta, z ryzalitem wejściowym czterokolumnowym, z trójkątnym frontonem w fasadzie. Całość pokrywa czterospadowy dach, kryty gontem. Obecnie we dworze mieszczą się struktury Rady Miasta Głowno.

dwór Lebelta

Zgniłe Błoto 35; gm. Aleksandrów Ł., tel. 736 653 536
www.naszezgniłebloto.pl
Dwór został zbudowany w 1844 r. przez Jana Lebelta w stylu klasycystycznym, ale w 1984 r. zatracił swój pierwotny układ. Jest to budynek podpiwniczony, oparty na dwutraktowym planie z osią poprzeczną wyznaczoną przez portyk i wtórnie podzielony salon, od strony ogrodu. Niegdyś imponujące założenia parkowe, dziś są niewielkie, ale zachował się 160-letni kasztanowiec. W l. 2019–21 dworek odrestaurowano z przeznaczeniem na obiekt biznesowo-szkoleniowy.

pałac Jaxa Bykowskich

Piotrków Tryb., ul. Kasztelańska 9
Zamek w Bykach z 1604 r. został przekształcony w późnorenesansowy pałac z czterema wieżami na pocz. XVII w. oraz w XVIII i XIX w. Budowla została zniszczona w czasie wojen światowych. Odrestaurowano ją w latach 1959-64. Murowaną budowlę wzniesiono na planie wydłużonego prostokąta zwróconego frontem ku wschodowi. Obiekt posiada dwupiętrowy ryzalit bramny, a w narożnikach znajdują się dwie trójkondygnacyjne wieże – baszty. Obecnie mieści się w nim Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

pałac Rudowskich

Piotrków Tryb., Pasaż Karola Rudowskiego 4
Pałac wzniesiono w 1899 r. w stylu eklektycznym dla rodziny Rudowskich. Obiekt posiada wiele elementów neorenesansowych. Jednopiętrową, murowaną rezydencję wybudowano na planie litery „E", z trzema wystającymi częściami budynku. Od drugiej dekady XX w. pałacyk służył i służy celom społecznym - po I w. św. w jego wnętrzach mieściła się szkoła handlowa, następnie szkoła kupiecka, budowlana i odzieżowa. Od 1989 r. jest siedzibą Państwowej Szkoły Muzycznej.

dwór Małachowskich

Bąkowa Góra 82; gm. Ręczno
Barokowy dwór wzniósł w XVIII w. na zboczu góry nieopodal ruin zamku Adam Małachowski. Jest to parterowa, murowana budowla na planie wydłużonego prostokąta, nakryta łamanym polskim dachem. Najbardziej urokliwym i charakterystycznym elementem tej budowli jest przedsionek z barokowym frontonem oraz kolumnami po bokach. Niestandardowe okna na bocznych ścianach są półkoliste. W środku znajdują się trzy sale, w których dawniej mieściła się galeria. Obiekt jest własnością prywatną.

pałac biskupów kujawskich

Wolbórz, ul. Modrzewskiego 107, tel. 44 616 43 51
Pałac wybudował w l. 1768-73 biskup Antoni Ostrowski wg proj. włoskiego architekta F. Placidiego. Obiekt należy do najświetniejszych rezydencji magnackich w Polsce z okresu późnego baroku. Zespół składa się z piętrowego pałacu na planie prostokąta z trzema ryzalitami, dwóch oficyn, pomieszczeń gospodarczych, kordegardy, dziedzińca paradnego i parku pałacowego. Pałac zbudowano z przeznaczeniem na letnią rezydencję biskupów kujawskich i pełnił tą funkcję do 1818 r. Od 1967 r. jest siedzibą szkoły.

pałac w Gostkowie Starym

Gostków Stary 3D ; gm. Wartkowice
Pałac wzniesiono wg projektu Hilarego Szpilkowskiego. w 1802 r. na polecenie Zygmunta Grudzińskiego. Następnie do 1939 r. jego właścicielami była rodzina Skrzyńskich. Murowany, piętrowy budynek na planie prostokąta powstał w stylu klasycystycznym. Na froncie znajduje się czterokolumnowy portyk zwieńczony trójkątnym tympanonem, na którym widnieje napis: *Superanda omnis fortuna ferenda est*, a w elewacji parkowej - półkolisty ryzalit. Pałac otacza park o pow. 2,9 ha ze stawem oraz pomnikowymi drzewami.

pałac Grudzińskich

Poddębice, ul. Mickiewicza 9/11, tel. 517 667 947
https://pdkis.poddebice.pl/
Późnorenesansowa rezydencja wzniesiona została, na wzór renesansowych małopolskich dworów szlacheckich, na początku XVII w. przez Zygmunta Grudzińskiego. Jest to murowana, piętrowa budowla o dwuspadowym dachu. Przy pałacu uwagę przyciągają dekoracyjne szczyty, 17-metrowa wieża (dawniej skarbiec) oraz arkadowe krużganki. Przy pałacu znajduje się bogato zdobiona kaplica. Budynek otoczony jest zabytkowym parkiem, w którym utworzono Ogród Zmysłów.

R. Zapędowski Dark Frame
P.Augustyniak/lodz.travel

willa z ulicy Scaleniowej

Łódź, ul. Piotrkowska 282, tel. 42 683 26 84, www.cmwl.pl
Letniskową willę z Rudy Pabianickiej przeniesiono do Łódzkiego Parku Kultury Miejskiej w 2008 r. Bogato zdobiony obiekt wzniesiony został w stylu świdermajer na przełomie XIX/XX w. Willa ma dwie kondygnacje i nieużytkowe poddasze. Jej bryłę urozmaicają dwie graniaste wieże ze szpiczaście zwieńczonymi dachami oraz przeszklone werandy. Na uwagę zasługują liczne okna z misternie wykonanymi szprosami i kolorowym szkłem ornamentowym.

pałac Juliusza Heinzla

Łódź, ul. Piotrkowska 104
Pałac Heinzla to wybitny przykład XIX-wiecznej architektury rezydencjonalnej. Wzniósł go w 1882 r. budowniczy Otton Gehling, wg projektu H. Majewskiego. Eklektyczny styl obiektu, nawiązuje do renesansu berlińskiego. Nad parterem zdobionym rustyką w tynku, wznosi się reprezentacyjne piętro. Front budynku udekorowano grupą rzeźb przedstawiającą alegorie Wolności, Przemysłu i Handlu. Obecnie jest siedzibą Urzędu Miasta Łodzi i Urzędu Wojewódzkiego.

pałac Maurycego Poznańskiego

Łódź, ul. Więckowskiego 36, tel. 42 633 97 90
www.msl.org.pl
Obiekt powstał w 1896 r. Jest to dwupiętrowy budynek w stylu neorenesansowym na planie litery „L", z oficyną od ul. Gdańskiej i przylegającymi do niej korpusem głównym i budynkami gospodarczymi od ul. Więckowskiego, które utworzyły wewnętrzny dziedziniec. Tektonikę budynku podkreślają ryzality, półkoliste balkony, wykusze i taras. Całość wieńczy attyka z kompozycjami rzeźbiarskimi, przedstawiającymi alegorie handlu i przemysłu. Działa tu Muzeum Sztuki w Łodzi.

dworek w Skierniewicach

Skierniewice, ul. Św. Floriana 4, tel. 780 288 415
W modrzewiowym dworku mieszkała kiedyś Konstancja Gładkowska - pierwsza młodzieńcza miłość Fryderyka Chopina. Budynek powstał w XIX w. Założony jest na planie prostokąta i przekryty dwuspadowym dachem. Na elewacjach, pod oknami skromna dekoracja w formie płaskorzeźbionych rozet. Obecnie w budynku mieści się Izba Historii Skierniewic. Znajdują się w nim pamiątki ukazujące dzieje miasta, dokumenty, druki i mapy oraz oryginalne wydania dzieł Ignacego Krasickiego.